

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Oratio dicta in funere Friderichi Saxoniae Ducis

Melanchthon, Philipp

Haganoae, 1525f f

Oratio de gradibus

urn:nbn:de:bsz:31-106576

ORATIO
DE GRADIBUS
ORATIO
PHIL. MEL.



NOTVSEST ENNI
uersiculus de ueteribus mo-
ribus conseruandis. Mo-
ribus antiquis res stat Roma
na uirisq; Idem profecto
in re literaria prestiterit ser-
uari in faciendis gradibus di-
scientiarum, qui non medioeri prudentia à maioribus in-
stituti, nunc errore quodam hominum, qui uidentur cõ-
spirasse ad abolendos semel omnes ueteres mores, de-
lendamq; uniuersam ciuilem disciplinam, antiquatur.
Neq; ego nunc suggestum conscendi digladiaturus cõ
eo genere, tantum adoloscens commonesfacere de-
creui, quo consilio & olim gradus instituti sint, &
quantum ad communia studia literarum momenti ad-
ferret illorum conseruatio. Est autem ad eam causam
opus mihi equitate uestra auditores, plerosq; enim
tantum fastidium cœpit istius moris, ut tantam non to-
tam anticypriam putent destinandã esse his, qui titulos
istos graduum decerni sibi postulant. Ab his pro meo
iure peto,

DE GRADIBVS

inire peto, ne nos ex hac schola exhibent, ne explodant, priusquam orationem nostram cognouerint. Nam pronuciare, cum nondum cognoueris causam, id uero est iniusti & Barbari iudicis. Et ego me sanis omnibus satisfacturum esse in hoc negotio recipio.

Est quædam in puerilibus ingenijs infantia & imbecillitas, quæ non sufficit pluribus artibus simul discendis, sed sensim per gradus quosdam, ad grauiiores artes traducendi sunt pueri, dum ad fastigium artium peruenierint, hoc est, dum parauerint sibi scientiã nõ stulte de rebus humanis iudicandi, & mediocrẽ quãdam sermonis copiam, ad docendos alios, demonstrandamq; uim, naturamq; uirtutis. Et quemadmodum nõ statim cibus durioribus ora infantium satis firma sunt, sed lacte diu aluntur, postea præmanso cibo, donec grandescant. Ita pinguis, quæq; facillimaq; deliguntur, quæ infirmæ primum ætati tradantur, deinde ordine disciplinæ reliquæ. Itaq; prudentes uiri in scholis, descripserunt classes quasdam puerorum, ut secundũ ingenij uires alij alijs disciplinis adhiberentur. Et in sua quisq; classe, tanquam intra septa detineretur, ne imparatus, & tanquam sus in rosas irrueret ad obscuriores artes. In hunc modum gradus quidam facti sunt adolescentium, ut primum Grammatica, Dialecticãq; traderentur, quæ primæ artes, planissimãq; sunt. Vbi

D d iij

O R A T I O

uidebantur has perdidicisse, non temere ipsi ad Physicam, aut alias artes irrumpebant. Sed præceptores explorabant vires adolescentiũ, qui si probarentur, ad mittebãt ad reliquas disciplinas. Nuper adhuc hoc seruabatur in scholis, ne quis attingeret Physicam, aut Mathematica, nisi antea in Grammaticis & Dialecticis diu multumq; uersatus. Postea præceptorum iudicio tradebatur ulterius, & primus ille gradus à Lauri bacca nomen habuit. Erant enim honesto titulo pueri ornandi. Postea Physicam, Mathematica, Ethica percipiebant, nec salutabantur hæc à limine tantum, diu immorabatur iuuentus, dum penitus cognosceret, dũ longo usu iudiciũ confirmaretur. In his tanq; prælatijs grauiorum disciplinarum cum iam satis uideretur exercitati, præceptores permittebãt, ut sacra, aut Medicinam, aut Ius publicum attingerent, ad quas disciplinas usum pueriliũ literarum magnũ & acerrimũ iudicium uolebant adferri. Itaq; prius explorabantur hic etiã vires adolescentiũ, Magisteriũ fecerunt Classi titulum. Profecto plurimũ refert, quomodo instruantur, preparẽturq; ad seueriores disciplinas adulescentes. Non sunt longe petenda exempla, nostri seculi morem uideamus. Statim ubi in publicã scholã missi fuerint adulescentes, putãt sordidi ingenij esse, diu hære in Grammaticis, aut similibus nugis, properant alij ad sacra

DE GRADIBVS

ad sacra, nulla linguarum, nulla dicendi scientia antea
 parta, nulla humaniorū ac ciuiliū morum cognitio=
 ne, discunt inepte rixari de sacris rebus, nec ad uitae
 usum comparant. Volo ego quidem omnium aetatum om=
 nium uitae partium esse religionis studium, sed ea pro
 ponantur pueris, quae assequi possint, quae pietatem
 alant, quae mores forment, non unde petant rixandi
 materiam. Quid de alijs professionibus dicam. In
 iure discendo uideas uersari, qui nullum profusus usum
 aliarū literarū habent, cum tamen illud ipsum ius ex
 Philosophorum, ac Rhetorū literis, tanquam ex fonte
 ortū sit. Iatricae uero manus admouere, nisi Physicē
 didiceris, est sine pennis uolare. Nam clinica illa medi=
 cina tota ex ea Philosophiae parte nata est, quae elemē=
 torum cognitionē, motus uarietate, corporum naturā
 tradit. Porro dum hoc modo non perpoliti puerili do=
 ctrina irruūt ad seueriores artes, infirmo iudicio literae
 omnes, artesq; sœde conspurcantur. Et quia ex lite=
 ris rerum publicarū status cōparantur, sit, cū parum
 sani pro contionibus & in iudicijs regnū gerant, ut
 uarie quassentur Respubl. Profecto satius erat nullas
 literas attingere, quā hoc mō tractare. Diu erāt pue=
 ri Grammaticis, Dialecticis, ac Rhetoricis alligandi.
 Multū temporis postea collocandū erat in Mathema=
 ta, & reliquam Philosophiā. Vbi maturuisset iudiciū,

ORATIO

tum erant adhibendi ad eas artes, quibus Respubl. gubernantur.

Græci agricolæ, cum uiderēt maturefcere segetes certo tantum temporis spacio, non colonorum opere, aut soli natura, dixerunt: Annus producit, nō ager. Cūq; animaduertissent sæpe immaturas segetes de me ti magno damno, & fructū laboris superioris perire, prouentum uniuersum soli temporī tribuere, et patienter expectari uoluerunt iustum mēsis tempus. Ita mihi in singulis partibus literarum temporis habenda ratio uidetur, ut & admoueantur ad eas artes adolefcētes, quibus ingenij infirmitas adsequēdis par est, & tantisper detineantur in his, donec maturuerit iudicium, nec messē properent facere ante tempus. Et quia facile iuuenilibus animis obrepit sacietas præsentis studij, ut in eo detineri diu sine magno negotio non possint, ideo gradibus tanquā caueæ includendi uidentur. Vbi omnibus animi uiribus cogantur in unum aliquod, ac certum negotium, quantum satis est, incubere. Est omnino, ut de alijs omnibus rebus utiliter præceptum, Ἐπειὸς ἀρετῆς. Ita in studijs non aliud perinde refert, quā ne intempestiue properemus. Nunc fit, ut cum uarias disciplinas peruagentur sine ordine, sineq; ratione nullāpenitus cognoscant, nullāq; de re prudenter iudicare queant. Et ut erroneos
nullos

DE GRADIBVS

illos certos lares habent, nusquam domi sunt, & ut
inquit Martialis, Quisquis ubiq; habitat, maxime nus-
quam habitat. Ita illi, cum tamen omnibus disciplinis
sint hospites, nullam habent familiariter notam.
Neq; enim fieri potest, quemadmodum reliquit scri-
ptū Xenophon, ut qui multa simul facit, omnia rite
faciat, nec sufficit animus iuuenilis uarijs ac diuersis
studijs. Hoc in cōsilio fuit autoribus graduum in scho-
lis. Neq; ego nunc quenquam esse puto tam impuden-
tem, qui hanc rationem damnare ausit. Quid enim
in studijs cōducibilis est ordine, hunc clastibus gradi-
busq; factis cōseruare conabātur? Vos etiā adolescen-
tes adhortor, ut quāta fide potest fieri, ac religione, de-
tis operam, ut in discendo iusto quodam ordine utami-
ni. Nam hac confusanea discendi ratione, nisi

Deus aliquis opem tulerit, accisis re-

bus uereor, ne res huma-

nae funditus euer-

tantur.

D I X I.